

NAPRAWIENIE (61) *sb n*

Oba a oraz pierwsze e jasne (w tym w pierwszym a 2 r. błędne znakowanie), końcowe e pochylone.

sg *N* naprawienie (15); -é (2), -(e) (13). \diamond *G* naprawieniã (26); -ã (18), -(a) (8). \diamond *D* naprawieniu (8). \diamond *A* naprawieni(e) (5). \diamond *L* naprawieniu (7).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde bez cytatu s.v. naprawianie.

1. *Spowodowanie, by coś wróciło do stanu sprzed zepsucia; correctio PolAnt, Vulg; refectio Mącz, Calep; instauratio, redintegratio, reparatio, restitutio Mącz (43) : PatKaz III 98v; duchy wżithkich fmyłłow czału czujności fpraczią fie około fpraw rozmaitech y owłzem wynidą z ciała, á tak ich bywa mniej, ktore więc czału fpania odpoczynienie maią y iakoby z nowu naprawienie. GlabGad L2; BibRadz Hebr 9/10; Ták też chce [Pan Bóg] ábyfmy do niego przyftępowáli przez Kryftufá w Duchu świętym. A ten porządek kthory dżierzał przeciwko nam w ftworzeniu y w nápráwieniu/ thenże chce dżierzeń w fprawách náłzych przeciw ábo ku fobie GrzegRóżn B, C; Instauratio, Nápráwienie/ zgotowánie/ odnowienie. Mącz 171b; Restitutio, Prziwrócenie ku pierwłzemu fwemu ftanowi/ nápráwienie/ etc. Mącz 414a, 116b, 171d, 280d; Reparabilis – łatwi do naprawieniã, naprawni. Calep 912a, 904a; dáry y krwáwe ofiary [...] nie mogą ná fumnieniu dofkónáłym wczynić chwalce Bożego/ ponieważ w pokármiech tylko y w pićiu/ y w róžnych omywániach/ y wfpřawiedliwieniach ciełefnych áż do czału nápráwienia fá záfádzone. WujNT Hebr 9/10, Act 3/21.*

naprawienie czego (17): Item powyada yfch czirwowey do Mlyeka naprawyenya dala, pokrziwą kthora przefz ploth rofzczie, vołzku yarzewczego Szwyenczonego y chleba Swyenczonego LibMal 1549/149; bez naprawienia tego [porządku wnétrznego] powiedáliſmy, że po żadnej obronie nic. Diar 67; BielKron 121; WujJudConf 71v; Boć ftráchem przeráżona [grzeszna dusza] wćieka od ogromney fprawiedliwoſci twoiey/ [...] fzukáiąc napráwy nárułzoney czyſtoſci ſwoiey. A iefliż/ nieftetyż/ nie może być pánieńtwa nápráwienie LatHar 154; potrzeba áby [Chrystus] był w niebie áż do czału nápráwienia [restitutionis omnium] wżech rzeczy WujNT Act 3/21; SarnStat 1270. Cf Wyrażenia.

naprawienie czyje [= kto jest naprawiony] (2): ktorzyfmy iey pomotzą doftąpili wſytkiego tzożkoli mámy/ anieli fwégo naprawieniã/ a my zbawieniã. OpecŻyw 181v; KromRozm III B3.

W połączeniach szeregowych (2): z martwych wftánie Pána Kryftufowo/ iefł z martwych wftánie náłze/ gdyż nam z niego płynie odpufzczenie grzechów/ wfpřawiedliwienie/ żywotá nápráwienie/ y niefmiertelnoſć. RejPosWstaw [110³]v, [110²].

W przeciwstawieniu: »utrapienie ... naprawienie« (1): Opifuie wielkie vtrápienie Ierozolimſkie/ y zás nápráwienie/ że też ná obyvátele Ierozolimſkie miał pan Duchá świętego wyláć Leop Zach 12 arg.

Wyrażenia: »naprawienie koſcioła świętego« (1): Iż ni od kogo inego nápráwienie koſcioła świętego ſtác fie nie może/ iedno od fámeſgo Pána Bogá. LubPs S4.

»naprawienie [czego] naruszonego« [szyk 1:1] (2): SeklWyzn g4; ziechawłzy fie z ftany Wielkiego Kſięſtwa Litewſkiego/ niemáłyfmy wftępek do nápráwienia tego Ziednoczenia y téy po częſci nárułzoney Vniiéy wczynili SarnStat 1019.

»naprawienie mdłej a skażonej natury« (1): A ták ten święty káplán wftáwicznieć trwa y trwác będzie/ áby tu wſytkiemu wyernemu zebránium fwemu/ wczynił nápráwienie mdłej á fkáżonej náтуры człowieczeńſkiej LubPs Z3v.

»naprawienie skażonych obyczajow« (1): vczymy fię/ iż święte Koncylia dla rozwiązania wątpliwości/ y potępienia błędow y dla wśpokoienia rozruchow/ y odłzczepieństw/ ábo dla nápráwiená fkażonych obyczáiw porządnie zgromádzone/ máią záfwe przytomność Duchá S. *WujNT* 463.

»naprawienie przyrodzenia« (1): ktory [kościół] áni odkupyenya/ á przeyednánya myerzyączki bożey/ áni nápráwyenya przyrodzenya/ áni náuki/ áni porządku tákyego/ yáki nam pan Kryftus tu ná fwyecýe zoftáwił/ nyepotrzebuye. *KromRozm III* B2v.

»naprawienie świata« (1): dla naprauyenya fzwyzata fyn bozy czyalo y naturą czlouyeczą myal przyącz *PatKaz III* 89.

»(wiecznego) żywota naprawienie« (3): Poczęło fię ieft ludzkie odkupienie. Z Bogiem Oycem nas wfzytkich ziednoczenie/ A wiecznego żywotá nápráwienie. *ArtKanc* C7; *RejPosWstaw* [110²], [110³]v.

Szeregi: »poratowanie i naprawienie« (1): [oprawa] Nie ieft téz dar, bo żoná do tego przychodzi zá wnieśieniem pewnéy fummy, dla porátowánia y nápráwienia gośpodárftwá. *SarnStat* 1270.

»zbawienie i (a) naprawienie« [szyk 1:1] (2): A iż my tego żyemfkyego koścyoła obywátele [...] nye yeltefmy do końcá próżni nyedoftáthkow dułfnych y cýeleftnych/ y przeciwnikow zbáwyenya y nápráwyenya náłfego *KromRozm III* B3; *OpecŻyw* 181v.

a. *O rzeczach materialnych; zreperowanie, odbudowanie* [czego] (4) : Wodka ku naprawieniu wfzelkíey fzaty iedwabney: Ktorey kolwiek barwy. *FalZioł* II 20a; AGgeus Prorok/ przepowiedał náwrocenie Zydow z Bábiloníey/ y o zbudowáníu kościoła Bożego/ tákiez o nápráwieniu miáftá Ieruzálem *BielKron* 93v, 415.

W przén (1) : Toć było iego myśli ftrwożoney y boiázliwey nápráwienie/ ifz zá onym widzenim/ dał mu znác P.B. ifz iego modlitwá nieiáko P. Bogá zwyciężáłá. *SkarŻyw* 348.

b. *O zdrowiu; uleczenie* (5) : Niektorim dla pořilenia żoładka j naprawiená chęci ku iedłu, daią ielć [żur] z żołtki íaiecznemi *FalZioł* III 42c, IV 26a; O nápráwieniu Spánia. *SienLek* 56.

Wyrażenia: »naprawienie z niedostatku« (1): Tha woda dziwney á rozliczney pomoczy iefth ku ofwíeczeniu oczu á ku naprawieniu z niedoftátku z gorączzey przyczýny *FalZioł* II 13a.

»naprawienie [czego] skażonego« (1): SWieczkowa Wódka ieft dziwney moczy w naprawieniu fkażonego wzroku *FalZioł* II 12a.

2. *Spowodowanie, by coś zmieniło się na lepsze; polepszenie; emenda* *BartBydg* (8) : Emenda, polyepszenye, przemyennosc, naprawyenye *BartBydg* 47b; pobudził był [dijabeł] niektore Bífkupy/ iż chćieli księżey/ [...] żony włafne odiać/ pod poftáwą nápráwienia/ y nabożeńftwá. *KrowObr* 230, 36.

W połączeniach szeregowych (2): *KromRozm II* i4v; wfzelkie pífmo od Páná Boga nádchnione/ ieft pożytetzne ku náuce/ ku trefráníu/ ku nápráwieniu/ y zbudowáníu *KrowObr* C3v.

a. *Uprawienie (o roli)* (1) : Cultus agrorum, Nápráwienie/ Spráwienie roli. *Mącz* 60a.

b. *O tekście* (2) : Przeto ku doftátecznemu a pewnemu pífmá Apoftołfkiego nápráwieniu/ naprzod potrzebá żebyś pátrzył mieycá w pífmie ś. podobnego onemu ktore małz za podeyrzáne. *BudNT przedm* c7, *przedm* d.

3. Spowodowanie, by nie było (skutków) zła (5) :

naprawienie czego (4): Też dziś święto wślytkiego dworu kroleństwa niebieskiego ij rycerstwa anielkiego/ bo sie poczęło dziś naprawienijé spulstoszenijá iego. *OpecŻyw* 9v; *KrowObr* 37. Cf »naprawienie upa(d)ku«.

naprawienie czyje (1): A ty [o wykroczeniach] to dzień za dzień odwłokę naprawienia swego biorąc, im dalej tym hojniej się szyrząc w wielkie niebezpieczeństwo a upad Koronę przywodzą. *Diar* 21.

W połączeniu szeregowym (1): A ty zalię inźe kto dał? Papież/ to ieft/ Antykryft. Dla tzego? dla nápráwienia pychy/ dla skázania świętych/ dla rozrzucenia ciała Krystułowego? *KrowObr* 37.

Wyrażenie: »naprawienie upad(k)u« (2): *KromRozm III* B3v; IVżeś tu słyłzał [...] o nápráwieniu vpadku nędznego człowieka/ y o przywroceniu iego ku świętemu miłosierdziu swoiemu. *RejPos* 296v.

Szeregi: »naprawienie i przywrocenie« (1): *RejPos* 296v cf *Wyrażenie*.

»wspomożenie i naprawienie« (1): nyezányechał Bog [...] rodzaj ludzki vpádły lálką śwą śwytą náwyedzác/ á otuchę/ y owślem pewną nádzyeyę tákatego wśpomożenya y nápráwyenya vpádu przez pátryárchy álbo oyce wybráne [...] yemu dáwać *KromRozm III* B3v.

4. Spowodowanie, by coś było, powstało (4) :

Wyrażenie: »naprawienie obyczajów dobrych« (1): Tenci też księgi vdziałał o naprawieniu obyczaiow dobrych, mowiąc że są cztery cznoty duźe, to ieft opatrność, śprawiedliwość, siła olbo [!] moc á mierność. *BielŻyw* 45.

Szereg: »utwierdzenie i naprawienie« (1): *Conditie* od Stanow W^o. X^a Lite^o. Krolowi Iego M Polskiemu Zygmuntowi III ku vtwierdzeniu y naprawieniu na Coronacyiey podane. *ActReg* 39.

a. *Przysposobienie do czegoś [kogo]* (2) : Nie dla proznowania/ nie dla Reguł/ albo vftaw Papiefkich ftrzeżenia/ nie dla pychy/ ále iako S. Paweł powieda/ dla nápráwienia świętych/ dla zbudowania ciała Krystułowego. *KrowObr* 36v.

dla naprawienia w co (1): niektore poštánowił Pan Bog y dał do kościoła/ Iedny Apoštoły/ drugie Proroki/ drugie Ewanieliły/ drugie Páfterze y Doktory/ dla nápráwienia świętych w śprawę poflugowania/ dla zbudowania ciała. *KrowObr* 36v.

5. Namówienie, poduszczenie [czyje] (1) :

Wyrażenie przyimkowe: »z naprawienia« (1): z iego naprawienjá ij drudzy zwolenici śsemrali *OpecŻyw* 70.

Synonimy cf NAPRAWA.

Cf **NAPRAWA, NAPRAWIĆ**